

داستان پُر آبِ چشم

عملیات عطش
روایت سوزناک
۲۴ ساعت از
گردان عمار
در تنگه ابوقریب است

پرننگ است، می‌گوید: «عملیات عطش»، روایت نبرد گردان عمار در تنگه ابوقریب است. کتاب ۱۱ فصل دارد. عملیات عطش، عنوان آخرین فصل از کتاب است که مربوط به روایت لحظات آخر عملیات گردان عمار می‌شود که مساله تشنگی و عطش در آن خیلی موضوعیت دارد. این عملیات به لحاظ زمانی جزو عملیات‌های منحصربه‌فرد دوران دفاع مقدس است؛ زیرا چند روز قبل از قبول قطع‌نامه اتفاق می‌افتد و در کتاب بحث‌هایی در مورد پذیرش و عدم پذیرش قطع‌نامه وجود دارد. عملیات تنگه ابوقریب نیز به لحاظ چگونگی و شرایط انجام، منحصربه‌فرد است. تمام گردان‌های لشکر ۲۷ مرخصی هستند و تنها گردانی که مانده، گردان عمار است، چون لشکر ۲۷، عملیات بیت‌المقدس ۷ را پشت‌سر گذرانده و یک مقدار آسیب‌دیده و رزمندگان خسته شده‌اند و تحلیل رفته‌اند، بنابراین اینها مرخصی هستند و تنها گردانی که در دوکوهه حضور دارد، گردان عمار است. رژیم بعث عراق از صبح ۲۱ تیرماه یک حمله وحشتناک به خوزستان می‌کند و حمله از طریق فکه صورت می‌گیرد. اگر نیروهای گردان عمار یک واکنش سریع نشان نمی‌دادند و در عرض چند ساعت خود را به منطقه نمی‌رساندند، عراقی‌ها به رودخانه کرخه، دزفول و شوش می‌رسیدند. شرایط بسیار اضطراری بود، اما گردان عمار سریعاً آمادگی خود را به‌دست آورد و در عرض دو ساعت به منطقه اعزام شدند. این هم اتفاقی است که شاید در جنگ تحمیلی کمتر رخ داده باشد. این اتفاق در تابستان رخ داده در شرایطی که نیروها آمادگی برای عملیات نداشتند و همه رزمندگان با یک قمقمه آب اعزام می‌شوند؛ یعنی ساعت ۴ بعدازظهر روز ۲۱ تیر تا فردا ظهر که عملیات پایان می‌یابد، (تقریباً ۲۴ ساعت) با یک قمقمه

داستانی است پرآب چشم. عملیات تنگه ابوقریب از جهت تخصص و ابعاد نظامی با امکانات و محدودیت‌های تکنیکی آن زمان و ایستادگی رزمندگان بسیار حیرت‌آور و شجاعت بی‌مثال آنها که ماندن را بر فرار از معرکه‌ای مهلک ترجیح دادند، مثال‌زدنی است؛ چراکه وقوع این عملیات به لحاظ زمانی جزو اتفاقات نادر متصل و پس از اتمام جنگ است و دقیقاً پس از قبول قطع‌نامه حادث شده است، به نحوی که گردانی تنها بدون حامی در وسط معرکه حاضر است؛ آن هم در تابستانی گرم از سرزمین داغ خوزستان که تشنگی بر دشت غالب می‌شود و عطش در این نبرد برای رزمندگان معنایی دیگر می‌یابد. شرح پاک‌ی و پاکبازی، سلوک تیر و ترکش و آتش و عطش؛ و همسفران آفتاب که تشنگی را جانانه تاب آورده‌اند، انطور که در کتاب توصیف شده: «بدن‌ها یک هفته زیر آفتاب تیرماه خوزستان و روی آسفالت داغ آرمیده‌اند...»

«عملیات عطش» رویکردی واقع‌محور دارد و به گفته نویسنده کتاب شخص‌محور نیست؛ جواد کلاته‌عربی شکل‌گیری این کتاب را اینطور شرح می‌دهد: «با توجه به اینکه من بیشتر از هر چیز زندگی‌نامه شهدا و خاطره شفاهی نگاشته‌ام که روایت‌های شخص‌محور است، در مورد این اثر، اگرچه براساس تاریخ شفاهی نگاشته شده، اما واقع‌محور است و یک اتفاق را در جنگ روایت می‌کند و آدم‌های مختلف از فرمانده لشکر ۲۷، جانشین ایشان که در عملیات شهید می‌شود تا فرمانده گردان عمار، فرمانده گروهان‌ها، فرمانده رسته‌ها و بسیاری از بسیجی‌های گردان عمار، روایت‌های خود را از این واقعه روایت می‌کنند. در مجموع، خاطرات یک عملیات، مطالب این کتاب را تشکیل داده است.»

کلاته‌عربی در رابطه با عنوان کتاب که در آن کلمه «عطش» با بار معنایی اش

محمدرضا نصیری منتقد

جنگ هشت ساله ایران و عراق پر است از خاطره‌ها و قصه‌ها و روایت‌هایی که از هر کدام می‌توان رمان‌ها و فیلم‌ها نوشت و ساخت. یکی از اتفاقات عجیب و غریب جنگ ایران و عراق، ماجرای تنگه ابوقریب است که بهرام توکلی از آن یک فیلم موفق به‌نام «تنگه ابوقریب» ساخته است. اما این همه ماجرای آن بیست‌وچهار ساعت دلهره‌آور نیست؛ جواد کلاته‌عربی در کتاب «عملیات عطش» تصویری بزرگ‌تر از این عملیات می‌دهد که برای علاقه‌مندان به مستندنگاری و تاریخ جنگ، کتابی جذاب و خواندنی و پر از سرخ‌های تازه از این نبرد خونین است. «عملیات عطش» در یازده فصل به قلم جواد کلاته‌عربی نویسنده و پژوهشگر تاریخ شفاهی نگاشته شده و حاصل پنجاه جلسه گفت‌وگو با رزمندگان حاضر در صحنه عملیات تنگه ابوقریب، گفت‌وگوهایی با فرمانده وقت لشکر ۲۷، کادر فرماندهی و رزمندگان گردان عمار، رزمندگانی از گردان تخریب و واحد اطلاعات عملیات لشکر ۲۷ و یکی از شاهدان ماجرا در لشکر ۷ ولیعصر دزفول، سه مصاحبه با افراد دخیل در ماجرا از مرکز اسناد انقلاب اسلامی و یک فیلم ۲۶ دقیقه‌ای از خود تنگه ابوقریب است.

«عملیات عطش» روایتگر بیست‌وچهار ساعت ایستادگی و مقاومت در برابر حمله سربازهای عراقی است. همانطور که از عنوان کتاب برمی‌آید روایت بیست‌وچهار ساعت سخت و دلهره‌آور و جانفرسای کتاب، از زبان کسانی است که در آن روز، با لب‌هایی تشنه، درحالی که یک روز پیشتر قرار بوده به مرخصی بروند، روایت می‌شود و همین خواندن کتاب را سوزناک می‌کند، به‌قول فردوسی

آن بیست‌وسه نفر

■ نویسنده:
احمد یوسف‌زاده
■ ناشر: سوره مهر

کتاب «آن بیست‌وسه نفر» نوشته احمد یوسف‌زاده شامل خاطرات نوجوانانی است که طی عملیات بیت‌المقدس، به اسارت ارتش بعثی عراق درآمدند و رژیم بعث سعی داشت با استفاده از «آن بیست‌وسه نفر» نوجوان، جنگ روانی علیه ایران سازمان دهد. نویسنده این کتاب را براساس دست‌نوشته‌های خود به نگارش درآورده و مطالبی تکان‌دهنده از آنچه بر سر این بیست‌وسه نوجوان آمده به رشته تحریر درآورده است.

کورسرخ

■ نویسنده:
عالیه عطایی
■ ناشر: چشمه

کتاب «کورسرخ» (روایت‌هایی از جان و جنگ) به سرنوشت افرادی می‌پردازد که جنگ داخلی بر زندگی‌شان اثر گذاشته است. بیشتر این رویدادها و اتفاقات در منطقه مرزی میان ایران و افغانستان و در سال‌های مختلف رخ می‌دهد. «کورسرخ» از ۹ روایت مجزا تشکیل شده که بین سال‌های ۱۳۶۵ تا ۱۳۹۶ رخ می‌دهند. در این روایت‌ها بر مساله هویت، مهاجرت، پناهندگی و مرزنشینی و وطن اشاره می‌شود.

صداهایی از چرنوبیل

■ نویسنده:
سوتلانا الکسیویچ
■ مترجم:
نازلی اصغرزاده
■ ناشر: مروارید

کتاب «صداهایی از چرنوبیل» نوشته سوتلانا الکساندرنا الکسیویچ برنده نوبل ادبیات ۲۰۱۵، در بردارنده تاریخ شفاهی فاجعه انسانی چرنوبیل است که مربوط به انفجار مرگبار نیروگاهی هسته‌ای به همین نام است. متن این کتاب برای اولین بار در سال ۱۹۹۷ در مجله دروز ناروداف منتشر شد و بلافاصله در همان سال، ترجمه انگلیسی‌اش در قالب کتاب به چاپ رسید.